

УДК 347.23

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.1.44>

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПОЗОВУ ПРО ВИЗНАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Олешко О.М.,
аспірант Інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

Олешко О.М. Поняття та сутність позову про визнання права власності.

У статті зазначається про різні характеристики правової природи позову про визнання права власності як: позову, що супроводжує віндикаційний позов; виду негаторного позову; самостійного позову. Аргументовано, що визнання права власності може бути самостійною вимогою про захист права власності, а також вимога про визнання права власності може бути заявлена разом з іншими вимогами, які в сукупності забезпечать ефективний захист права власності.

Підтримано підхід науковців про дуалістичну природу позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер). Обґрунтовано, що у речово-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов власника до особи, яка не визнає чи оспорує право власності, або до особи, яка потенційно може вважати себе власником майна у разі втрати власником документа, який засвідчує його право власності. У зобов'язально-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов особи, яка бажає стати власником майна, (потенційного власника) про визнання за нею права власності на майно до особи, яка не виконала належним чином свої обов'язки щодо набуття позивачем права власності або не визнає та заперечує це право. Пред'явлення позову про визнання права власності у зобов'язальних правовідносинах допускається, якщо іншими способами в судовому та позасудовому порядку не можна набути чи підтвердити право власності.

Доведено, якщо подається позов про визнання права власності в речово-правових відносинах, коли існує невизначеність відносин власності, право власності на майно оспорується або не визнається, або втрачені документи, які засвідчують право власності на нього, то позовна давність на такі вимоги не поширюється. Якщо подається позов про визнання права власності в зобов'язальних правовідносинах або про визнання права власності і про зняття з майна арешту, то на такі вимоги поширюється загальна позовна давність, перебіг якої починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права, або від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про арешт належного їй майна.

Ключові слова: право власності, позов про визнання права власності, способи захисту права власності, речові правовідносини, зобов'язальні правовідносини, зняття з майна арешту, позовна давність.

Oleshko O.M. Concept and essence of actions for declaration of the right to ownership.

The author of the article notes various characteristics of the legal nature of the action for declaration of the right to ownership as: a complaint supplementing a vindicatory action; the type of negatory action; stand-alone action. It has been argued that declaration of the right to ownership may be an independent requirement for protecting the right to ownership, as well as a requirement for the declaration of the right to ownership may be stated together with other requirements that, in aggregate, should ensure the effective protection of the right to ownership.

The author has supported the approach of scholars about the dualistic nature of an action for declaration of the right to ownership (pecuniary legal and binding legal nature). It has been substantiated that an action for declaration of the right to ownership in pecuniary legal relations is a complaint of an owner to a person who does not recognize or challenges the right to ownership, or to a person who can potentially consider oneself as the owner of the property in case if the owner lost document certifying his / her right to ownership. An action for declaration of the right to ownership in binding legal relations is a complaint of a person who strives to become the owner of the property (potential owner) on declaration of the right to ownership to a person who has not duly performed his / her obligations to acquire the right to ownership by a plaintiff or does not recognize or denies this right. Filing an action for declaration of the right to ownership in binding legal relations is allowed, unless there are other court or extrajudicial proceedings for acquiring or confirming the right to ownership.

It has been proved that limitation of action period is not subject if an action for declaration of

the right to ownership in pecuniary legal relations is filed, when there is an uncertainty of property relations, when the right to ownership is disputed or is not recognized, or documents certifying its right to ownership are lost. If an action for declaration of the right to ownership in binding legal relations or an action for declaration of the right to ownership and for releasing the property from attachment, then a general limitation of action period is applied to such requirements, whose running begins from the date when a person found out or could find out about his / her right's violation, or from the date when a person found out or could find out about arrest of his / her property.

Key words: right to ownership, action for declaration of the right to ownership, methods of protecting the right to ownership, pecuniary legal relations, binding legal relations, release the property from attachment, limitation of action period.

Постановка проблеми. Спори про визнання права власності є однією із розповсюджених категорій спорів, що виникають з цивільних правовідносин. В умовах проведення в Україні анти-терористичної операції, введення воєнного стану кількість справ про визнання права власності зростає, оскільки багато хто з власників майна втратив на нього правовстановлюючі документи, не має можливості отримати дублікати цих документів у зв'язку з тимчасовою окупацією рф окремих територій України тощо. Судовий порядок визнання права власності на майно в цьому випадку стає єдиним способом захисту порушеного права власності.

Згідно зі ст. 392 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності [1]. Застосування цих законодавчих положень у правозастосовній практиці викликає питання щодо визначення належних відповідачів у справах про визнання права власності, застосування позовної давності до вимог про визнання права власності тощо.

Метою цієї статті є визначення сутності позову про визнання права власності як засобу захисту права власності.

Стан опрацювання проблематики. У правничій літературі проблемні питання визнання права власності були предметом дослідження в наукових працях І. Дзери [2], І.М. Панченко [3], Я.М. Романюка, О.Є. Бурлай [4] та інших правників. Зокрема І. Дзера, характеризуючи позов про визнання права власності, визначає цей позов як речово-правовий спосіб захисту права власності, який застосовуються у разі відсутності між позивачем та відповідачем зобов'язально-правових відносин та має стосуватися індивідуально визначеної речі [2, с. 20]. На думку І.М. Панченко правова природа позову про визнання права власності є двоїстою, оскільки зазначеній вимозі одночасно властиві як речово-правовий, так і зобов'язально-правовий характер в залежності від виду спірних правовідносин [3, с. 179]. Я.М. Романюк, О.Є. Бурлай зазначають, що визнання права власності, витребування майна з чужого незаконного володіння та усунення перешкод у користуванні майном як способи захисту права власності застосовуються у спорах, предметом яких є відносини зв'язку особи з річчю, тобто речово-правові відносини. ... Вказані способи захисту права власності також мають цю ознаку та можуть застосовуватися до відносин між власником і будь-якою особою, яка порушила право власності. Наступна ознака – це те, що вони, як правило, застосовуються у спорах між сторонами, не пов'язаними між собою зобов'язальними відносинами щодо спірної речі. У разі наявності таких відносин мають застосовуватися інші способи захисту. Винятком може бути лише позов про визнання права власності, оскільки в деяких випадках він може застосовуватися в умовах існування між сторонами зобов'язально-правових відносин [4, с. 34].

Наведені вище положення щодо позову про визнання права власності свідчать про дискусійність наукових поглядів про сутність позову про визнання права власності і доцільність подальшого наукового аналізу законодавства України, правозастосовної практики та цивільно-правової доктрини щодо визначення поняття і сутності позову про визнання права власності.

Виклад основного матеріалу. У правничій літературі існують різні характеристики правової природи цього позову. Так, вважається, що позов про визнання права власності є: 1) позовом, що супроводжує ввідикаційний позов; 2) видом негаторного позову; 3) самостійним позовом. Наведені визначення свідчать про неоднозначність правової природи позову про визнання права власності. Усі вони можуть бути певною мірою прийнятними, але залежно від конкретних обставин справи [5, с. 168-169].

І.О. Дзера запропонувала поділяти способи захисту права власності на 4 групи: 1) основні речово-правові способи захисту (ввідикаційний та негаторний позови); 2) допоміжні речово-правові способи захисту (позов про визнання права власності й позов про виключення майна з опису); 3) зобов'язально-правові способи (способи захисту права власності в договірних відносинах, в деліктних зобов'язаннях; позови про повернення безпідставно отриманого чи збереженого майна;

4) спеціальні способи захисту (позови про визнання правочинів недійсними; позови про захист прав співвласника у випадку виділу, поділу та продажу частки спільного майна; способи захисту права власності померлих та осіб, визнаних безвісно відсутніми або оголошених померлими, про визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади чи місцевого самоврядування та інші способи захисту) [6, с. 277]. За такою класифікацією способів захисту права власності позов про визнання права власності віднесено до допоміжно-речового способу захисту.

О.О. Кот зазначає, що хоча позов про визнання права власності зазвичай і визнається речово-правовим способом захисту, такий підхід є певною мірою умовним. По-перше, визнання права власності є лише різновидом загального способу захисту, передбаченого у п. 1 ч. 2 ст. 16 ЦК України, за допомогою якого може захищатися будь-яке суб'єктивне цивільне право. По-друге, оскільки умовою застосування будь-якого речового способу захисту власником є доведення свого права власності на спірне майно, то елемент визнання права власності є (закладений) у будь-якій речово-правовій вимозі про захист порушеного, невизнаного чи оспорюваного права власності [7, с. 333].

З огляду на те, що визнання права власності як спосіб захисту права власності передбачено цивільним законодавством України (ст. 392 ЦК України), можна стверджувати, що визнання права власності може бути, перш за все, самостійною вимогою про захист права власності, відповідно, позов про захист права власності буде належним та ефективним засобом захисту права власності. Крім того, вимога про визнання права власності може бути заявлена разом з іншими вимогами, які в сукупності забезпечать ефективний захист права власності.

І. Дзера з цього приводу зазначає, що на відміну від інших речово-правових способів захисту, вимога про визнання права власності може як застосовуватися самостійно, так і поєднуватися з іншими способами захисту права власності, наприклад, виндикаційним, негаторним позовами або з позовом про виключення майна з опису та/або звільнення з-під арешту [2, с. 20].

Підтвердженням обґрунтованості зазначеного вище підходу до позову про визнання права власності можна вважати положення ч. 1 ст. 59 Закону України «Про виконавче провадження»: «Особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту» [8].

І.М. Панченко зауважує, що «вимога про визнання права власності як правило носить речово-правовий характер (наприклад, вимога про визнання права власності на самочинне будівництво, на безхазяйну річ, на цінні папери та ін.), проте трапляються випадки, коли визнання права власності як спосіб захисту переходить у площину зобов'язальних правовідносин. Як приклад можна навести вимогу про визнання права власності на об'єкт будівництва, коли виникає спір про право власності на нерухомість між замовником та підрядником. Тобто, попри те, що між сторонами мають місце договірні відносини (договір будівельного підряду), спір вирішується за допомогою саме такого способу захисту як визнання права власності. Плутанина у даному питанні посилюється також через те, що даний спосіб захисту міститься у ЦК України поміж класичних речових позовів. Ще однією причиною слугує той факт, що визнання права власності найчастіше використовується при вирішенні саме речових позовів, однак це не дає нам підстави припускати неможливість його використання у зобов'язальних спорах. Таким чином, попри те, що частина вчених-цивілістів вбачає у позові про визнання права власності перевагу речового-правового характеру, а інша частина науковців – зобов'язального, ми все ж можемо зробити висновок щодо дуалістичної природи позову про визнання права власності, якому одночасно властиві як речово-правовий, так і зобов'язально-правовий характер в залежності від виду спірних правовідносин» [3, с. 54].

Стрімкий розвиток суспільних відносин свідчить про необхідність застосування усталених правових категорій з більш «гнучким» підходом. Дійсно, позови про визнання права власності традиційно пред'являлися, якщо між позивачем і відповідачем існували речово-правові відносини, проте розвиток суспільних відносин ставить перед правниками нові завдання щодо пошуку ефективних способів захисту права власності, і в деяких випадках при існуванні зобов'язально-правових відносин між позивачем та відповідачем позов про визнання права власності стає саме таким ефективним способом захисту права власності.

У постанові Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23 січня 2019 року у справі № 638/13803/14-ц зазначається, що «позов про визнання права подається у випадках, коли належне певній особі право не визнається, оспорується іншою особою, або у разі відсутності в неї документів, що засвідчують приналежність їй права. ...Оскаржуваними рішеннями правильно встановлено, що ОСОБА_3 свої зобов'язання за договором про дольову участь у будівництві від 10 січня 2006 року виконала, повністю сплатила грошові кошти за будівництво спірної квартири, що підтверджується платіжними дорученнями, будинок, в якому знаходиться спірна квартира побудований та введений в експлуатацію, проте забудовник не виконав свої зобов'язання за договором

та не надав позивачу акт прийому-передачі квартири, а відчужив права на спірну квартиру іншій особі. Позивач намагалася у позасудовому порядку набути право власності на спірну квартиру, звертаючись до державного реєстратора прав на нерухоме майно із відповідною заявою, у відповідь на яку отримала рішення про відмову у здійсненні державної реєстрації права власності на квартиру у зв'язку із ненаданням відповідного акта прийому-передачі квартири, забудовник ТОВ «Оргтехбуд» відповідно до відомостей із Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань припинило свою діяльність 02 грудня 2015 року, тобто позивач немає іншого способу набуття права власності на спірну квартиру, ніж визнання цього права в судовому порядку, а тому обраний нею спосіб судового захисту є ефективним та єдино можливим. ... Враховуючи усі обставини цієї конкретної справи, Верховний Суд погоджується з висновками судів попередніх інстанцій, що порушене право позивача підлягає захисту шляхом визнання права власності на спірну квартиру, оскільки відсутня можливість здійснити оформлення права власності на об'єкт інвестування в позасудовому порядку у зв'язку з ліквідацією забудовника» [9].

Наведений приклад свідчить про те, що в сучасних умовах розвитку економіки та суспільних відносин позов про визнання права власності може бути пред'явлений в суд і при існуванні зобов'язально-правових відносин між сторонами, що надає підстави підтримати погляд І. М. Панченко щодо дуалістичної природи позову про визнання права власності, якому одночасно властиві як речово-правовий, так і зобов'язально-правовий характер.

При цьому варто зазначити, що розповсюдженим є підхід щодо саме речово-правового характеру позову про визнання права власності. Зокрема О.С. Яворська зазначає, що позов про визнання права власності може бути заявлений власником, права якого оспорується, заперечуються чи не визнаються будь-якими третіми особами, що не перебувають із власником у договірних відносинах [10, с. 227].

Отже, в речово-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов власника до особи, яка не визнає чи оспорує право власності, або до особи, яка потенційно може вважати себе власником майна у разі втрати власником документа, який засвідчує його право власності.

У зобов'язально-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов особи, яка бажає стати власником майна, (потенційного власника) про визнання за нею права власності на майно до особи, яка не виконала належним чином свої обов'язки щодо набуття позивачем права власності або не визнає та заперечує це право.

Пред'явлення позову про визнання права власності у зобов'язальних правовідносинах допускається, якщо іншими способами в судовому та позасудовому порядку не можна набути чи підтвердити право власності.

О.Б. Гнатів зазначає, що у чистому вигляді даний позов застосовуватиметься у разі, коли особа, яка не втратила володіння, дізнається про оспорування її права власності іншою особою. Слід також зазначити, що позови про визнання права власності здебільшого пред'являє власник, який повинен довести свої права на спірне майно. Іншими словами, право в особи має місце, проте воно підлягає захисту в судовому порядку не в результаті його порушення, а щоб уникнути його порушень [11, с. 80].

Дійсно, найчастіше позови про визнання права власності пред'являються, коли власник не втрачає володіння майном, проте його право власності оспорується чи не визнається третьою особою, або він втратив правовстановлюючі документи на майно. Проте існують випадки, коли з позовом про визнання права власності звертається особа, яка претендує стати власником майна в силу заволодіння майном як підставою набуття права власності.

Так, в правничій літературі підтримується такий підхід щодо порядку та моменту набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився, що «для більшості рухомих речей не виникає проблеми документального оформлення моменту виникнення права власності, однак для окремих видів рухомих речей, зокрема тих із них, права на які потребують державної реєстрації (наприклад, транспортні засоби), це питання все ж таки постає. В такій ситуації не виключається звернення нового власника до суду з позовом про визнання права власності на рухому річ. Однак у будь-якому випадку моментом набуття права власності слід вважати момент заволодіння річчю, незалежно від часу винесення рішення суду» [12, с. 147-148].

Я.М. Романюк, О.Є. Бурлай звертають увагу на те, що позивачем у справі про визнання права власності є власник індивідуально визначеної речі (незалежно від того, чи перебуває річ у його володінні), права якого оспорується, заперечуються або не визнаються іншою особою, яка не перебуває з власником у зобов'язальних або інших відносинах щодо речі. Право на такий позов має також титульний володільць майна. Відповідач у справі про визнання права власності – особа, яка може заявляти своє право на річ або не заявляти такого права, але не визнавати за позивачем

права на майно. Предметом позову про визнання права власності є лише констатація факту наявності права власності в особи, але не виконання відповідачем якихось певних обов'язків. Рішення у справі про визнання права власності усуває сумнів у праві, забезпечує необхідну впевненість у наявності права, надає визначеності взаємовідносинам сторін і становить основу для здійснення конкретних правомочностей щодо володіння, користування і розпорядження майном [4, с. 35].

Так, Велика Палата Верховного Суду у своїй постанові від 23 червня 2020 року у справі № 909/337/19 зазначила, що «вирішуючи спір про визнання права власності на підставі статті 392 цього Кодексу, слід враховувати, що за змістом вказаної норми права судове рішення не породжує права власності, а лише підтверджує наявне у позивача право власності, набуте раніше на законних підставах, якщо відповідач не визнає, заперечує або оспорує його. Отже, передумовами та матеріальними підставами для захисту права власності в судовому порядку є наявність підтвердженого належними доказами як права власності на майно, яке оспорується або не визнається іншою особою, так і порушення (невизнання або оспорування) цього права на спірне майно» [13].

Розглядаючи спори про визнання права власності, достатньо часто виникає питання щодо застосування позовної давності. З цього приводу в пункті 37 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 № 5 «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав» зазначається, що «з урахуванням положень частини першої статті 15 та статті 392 ЦК власник майна має право пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності. Виходячи зі змісту наведених норм права, потреба в такому способі захисту права власності виникає тоді, коли наявність суб'єктивного права власника не підтверджена відповідними доказами, підлягає сумніву, не визнається іншими особами або ними оспорується, а не в тому разі, коли цими особами не виконується відповідне рішення суду, ухвалене раніше. Стаття 392 ЦК не регулює правовідносин щодо самочинно збудованого нерухомого майна. Оскільки позови про визнання права власності, що пред'явлені на підставі статті 392 ЦК, пов'язані з невизначеністю відносин права власності позивача щодо свого майна, то на ці позови не поширюються правила про позовну давність» [14].

Зважаючи на те, що в сучасних умовах можна говорити про дуалістичну природу позову про визнання права власності (про речово-правовий та зобов'язально-правовий характер цього позову), то доречно було б підходити до питання про застосування позовної давності з урахуванням цих обставин. Так, якщо подається позов про визнання права власності в речово-правових відносинах, коли існує невизначеність відносин власності, право власності на майно оспорується або не визнається, або втрачені документи, які засвідчують право власності на нього, то позовна давність на такі вимоги не поширюється. Якщо ж йдеться про визнання права власності на майно в зобов'язальних правовідносинах, коли особа (позивач) намагається визнати право власності на майно, то на такі вимоги поширюється загальна позовна давність, перебіг якої починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права.

Так само позовна давність поширюється на вимоги про визнання права власності і про зняття з майна арешту. Цей підхід є усталеним в судовій практиці. Зокрема в абз. 1 пункту 12 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.06.2016 № 5 «Про судову практику в справах про зняття арешту з майна» зазначається, що «на позовні вимоги про визнання права власності на арештоване майно та/або зняття арешту з майна поширюється передбачений статтею 257 Цивільного кодексу України трирічний строк позовної давності. Перебіг цього строку починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про арешт (опис) належного їй майна» [15].

Висновки. Підсумовуючи розгляд питання про поняття та сутність позову про визнання права власності, можна зробити такі висновки. По-перше, підтримано підхід науковців про дуалістичну природу позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер). У речово-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов власника до особи, яка не визнає чи оспорує право власності, або до особи, яка потенційно може вважати себе власником майна у разі втрати власником документа, який засвідчує його право власності. У зобов'язально-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов особи, яка бажає стати власником майна, (потенційного власника) про визнання за нею права власності на майно до особи, яка не виконала належним чином свої обов'язки щодо набуття позивачем права власності або не визнає та заперечує це право. По-друге, якщо подається позов про визнання права власності в речово-правових відносинах, то позовна давність на такі вимоги не поширюється. Якщо подається позов про визнання права власності в зобов'язальних правовідносинах або про визнання права власності і про зняття з майна арешту, то на такі вимоги поширюється загальна позовна давність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 12.04.2025).
2. Дзера І. Деякі питання визнання права власності за статтею 392 Цивільного кодексу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 19–24.
3. Панченко І.М. Визнання права власності як спосіб захисту цивільних прав: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2016. 204 с.
4. Романюк Я.М., Бурлай О.Є. Позов про визнання права власності, віндикаційний та негаторний позови: деякі проблеми практичного застосування. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 8. С. 34–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2012_8_10 (дата звернення: 16.04.2025).
5. Особливості захисту суб'єктивних цивільних прав: монографія / за заг. ред. академіків НАПрН України О.Д. Крупчана та В.В. Луця. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. 400 с.
6. Дзера І.О. Санкції у цивільному праві України: проблеми теорії та судової практики : монографія. Київ: ВД «Дакор», 2022. 540 с.
7. Кот О.О. Проблеми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України. Київ, 2017. 550 с.
8. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 16.04.2025).
9. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23 січня 2019 року, судова справа № 638/13803/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79957736> (дата звернення: 18.04.2025).
10. Яворська О.С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України: навч. посібник. К.: Атіка, 2008. 256 с.
11. Гнатів О.Б. Захист права власності в цивільному праві: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. Львів, 2014. 202 с.
12. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 3: Право власності та інші речові права / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2023. 808 с. (Серія «Коментарі та аналітика»).
13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 червня 2020 року, судова справа № 909/337/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90359317> (дата звернення: 24.04.2025).
14. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 № 5 «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14#Text> (дата звернення: 24.04.2025).
15. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.06.2016 № 5 «Про судову практику в справах про зняття арешту з майна». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-16#Text> (дата звернення: 26.04.2025).